

Panta rhei
Nowe Prawo wodne
Nowe zasady

Dr inż. Anna M.
Wiśniewska

Wody Polskie

- Od 2018 roku gospodarowaniem zasobami wodnymi będzie zajmował się jeden podmiot: Wody Polskie.
- Wiele kompetencji i zadań zostanie przydzielonych jednostkom organizacyjnym i organom wyróżnianym w ramach jego struktury.
- Niemniej istotną rolę w zakresie zarządzania wodami będą odgrywać też minister właściwy do spraw żeglugi śródlądowej oraz minister właściwy do spraw gospodarki wodnej.
- Od 1 stycznia osłabiona zostanie pozycja organów jednostek samorządu terytorialnego, co widać chociażby na przykładzie pozwoleń wodnoprawnych.

Organizacja Wód Polskich

- W związku z nowym podziałem państwa na obszary dorzeczy, regiony wodne i zlewnie utworzone zostanie Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie (dalej jako: „Wody Polskie”).
- Jednostkami organizacyjnymi wchodzącymi w jego skład będą: Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej z siedzibą w Warszawie, regionalne zarządy gospodarki wodnej z siedzibami w jedenastu miastach (w porównaniu ze stanem obecnym dodatkowo w Białymstoku, Bydgoszczy, Lublinie i Rzeszowie), na których czele będą stać dyrektorzy regionalnych zarządów gospodarki wodnej, zarządy zlewni z dyrektorami zarządów zlewni oraz nadzory wodne z kierownikami nadzorów wodnych. Organem Wód Polskich, kierującym ich działalnością będzie Prezes Wód Polskich.
- Same Wody Polskie – jako państwowa osoba prawna – będą wykonywać zadania realizowane między innymi przez obecnego Prezesa Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej i obecnych dyrektorów regionalnych zarządów gospodarki wodnej, które to organy od 1 stycznia zostaną zniesione. Z kolei Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej oraz regionalne zarządy gospodarki wodnej przestaną być państwowymi jednostkami budżetowymi i jako jednostki organizacyjne zostaną włączone w strukturę Wód Polskich. Od 2018 roku Wody Polskie przejmą prawa i obowiązki, zobowiązania oraz należności dotychczasowego Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej i regionalnych zarządów gospodarki wodnej.

Zadania Wód Polskich

- Zadaniem organów i jednostek w ramach Wód Polskich będzie między innymi przygotowanie projektów niektórych dokumentów związanych z zarządzaniem ryzykiem powodziowym oraz przeciwdziałaniem skutkom suszy. Wody Polskie będą odpowiedzialne na przykład za sporządzenie projektów map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego w uzgodnieniu z właściwymi wojewodami.
- **Odpowiednie organy Wód Polskich: dyrektorzy regionalnych zarządów gospodarki wodnej, dyrektorzy zarządów zlewni oraz kierownicy nadzorów wodnych co do zasady będą organami właściwymi w sprawie zgód wodnoprawnych, w tym pozwoleń wodnoprawnych. Obecnie pozwolenia te są wydawane przez starostów, którzy wykonują to zadanie jako zadanie z zakresu administracji rządowej, marszałków województw oraz dyrektorów regionalnych zarządów gospodarki wodnej.**
- Ważną zmianą, która zostanie wprowadzona przez nowe Prawo wodne, będzie modyfikacja przepisów dotyczących wykonywania praw właścicielskich wód Skarbu Państwa. Aktualnie prawa te zasadniczo wykonują: minister właściwy do spraw gospodarki morskiej, Prezes Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej, dyrektorzy parków narodowych oraz marszałkowie województw. Zgodnie z zasadami, które mają zacząć obowiązywać, prawa właścicielskie będą wykonywane przez: Wody Polskie (w zakresie śródlądowych wód płynących i wód podziemnych, z wyłączeniem wód, w stosunku do których prawa właścicielskie wykonuje minister właściwy do spraw żeglugi śródlądowej), ministra właściwego do spraw gospodarki morskiej (w zakresie wód morza terytorialnego i morskich wód wewnętrznych) oraz ministra właściwego do spraw żeglugi śródlądowej (w zakresie śródlądowych dróg wodnych o szczególnym znaczeniu transportowym).

Usługi wodne

Usługi te mają polegać na zapewnieniu możliwości korzystania z wód.

Ustawodawca wskazał katalog działań, które stanowią usługi wodne. Wymieniono wśród nich:

- pobór wód podziemnych lub wód powierzchniowych,
- piętrzenie, magazynowanie lub retencjonowanie wód podziemnych i wód powierzchniowych
- korzystanie z tych wód, wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi, obejmujące także wprowadzanie ścieków do urządzeń wodnych.

Opłaty za usługi wodne (art. 268)

- stanowić będą podstawowy instrument ekonomiczny służący gospodarowaniu wodami
- obowiązek uiszczenia opłat będzie dotyczył użytkowników, którzy dokonują poboru wód powierzchniowych lub podziemnych, a także wprowadzają ścieki do wód lub do ziemi
- obowiązek ten obejmować będzie również odprowadzanie do wód wód opadowych lub roztopowych ujętych w otwarte lub zamknięte systemy kanalizacji deszczowej służące do odprowadzania opadów atmosferycznych albo systemy kanalizacji zbiorczej w granicach administracyjnych miast.

Opłaty stałe i zmienne (art. 270)

- Opłata za korzystanie z usług wodnych, co do zasady, składać się będzie z dwóch części: opłaty stałej oraz opłaty zmiennej.
- W odniesieniu do hodowli ryb – nie ma opłaty stałej (ust. 2)
- Wysokość tych opłat będzie ustalana przez Wody Polskie w formie informacji – przedsiębiorcy nie będą już musieli obliczać jej samodzielnie. Także uiszczenie opłaty zostało określone inaczej niż w przypadku dotychczasowych opłat za korzystanie ze środowiska – zarówno opłatę stałą, jak i opłatę zmienną będzie się wносить w czterech kwartalnych ratach na rachunek bankowy Wód Polskich.

Sposób naliczania opłat (art. 272 i 275)

- Różnicowanie w zależności od rodzaju usług wodnych.
- Opłata za pobór wód w akwakulturze składać się będzie z opłaty zmiennej uzależnionej od ilości wód pobranych. Wysokość opłaty będzie zależeć od : ilości pobranej wody oraz od tego, czy pobrano wodę powierzchniową czy wodę podziemną, przeznaczenia wody, jej średniego niskiego przepływu z wielolecia (SNQ), przy czym wielolecie obejmuje co najmniej 20 lat hydrologicznych, oraz dostępnych zasobów wód podziemnych.
- Opłaty za wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi składać się będą z opłaty zmiennej zależnej od ilości i jakości ścieków wprowadzanych w ramach pozwolenia wodnoprawnego. Zasadniczo zatem wysokość tych opłat uzależniona będzie od rodzaju substancji zawartych w ściekach i ich ilości, a także rodzaju ścieków.
- Opłata będzie uzależniona od maksymalnej ilości wody, która może być pobrana na podstawie pozwolenia, albo od maksymalnej ilości ścieków, które mogą być odprowadzone na podstawie pozwolenia. A zatem o tym, jaka będzie jej wysokość, decydować będą maksymalne wartości określone w pozwoleniach, a nie rzeczywista ilość pobranej wody lub odprowadzonych ścieków.
- Ustawa wskazuje jedynie maksymalne stawki poszczególnych opłat. Jednostkowe stawki opłat za usługi wodne zostaną określone w rozporządzeniu Rady Ministrów. Stawki te mogą być różnicowane w zależności od rodzaju substancji w ściekach i temperatury ścieków, rodzaju ścieków, jakości i rodzaju pobranej wody oraz jej przeznaczenia, a także od części obszaru państwa, w której korzystanie z usług wodnych ma miejsce.

Sposób wymierzenia opłat

- Wysokość opłaty będzie określana przez Wody Polskie co kwartał na podstawie odczytu wskazań urządzeń pomiarowych.
- Odczytu będą dokonywać pracownicy Wód Polskich. Wysokość należnej opłaty określona zostanie w formie tzw. informacji, która również zawierać będzie sposób jej obliczenia.
- Podmiot korzystający z usług wodnych będzie obowiązany wnieść na rachunek Wód Polskich w ciągu 14 dni od otrzymania informacji. Brak uiszczenia opłaty uprawniać będzie Wody Polskie do wydania decyzji administracyjnej ustalającej wysokość należnej opłaty.
- Przedsiębiorca, który nie zgadza się z wysokością opłaty określonej przez Wody Polskie, może w ciągu 14 dni od otrzymania informacji rocznej czy informacji złożyć reklamację. Jeśli reklamacja zostanie rozpatrzona pozytywnie, Wody Polskie przygotowują nową informację, wskazując w niej zarówno należną do zapłaty kwotę, jak i sposób jej obliczenia.
- Jeśli jednak organy nie zgodzą się ze stanowiskiem składającego reklamację, wydadzą decyzję administracyjną określającą wysokość opłaty za korzystanie z usług wodnych. Podmiot niezadowolony z decyzji będzie mógł wnieść na nią skargę do sądu administracyjnego. Zarówno złożenie reklamacji, jak i wniesienie skargi do sądu nie będzie wstrzymywało konieczności uiszczenia opłaty w wysokości wskazanej w informacji lub decyzji.
- Prawo wodne stanowi, że reklamacja przysługuje raz w okresie rozliczeniowym. Wydaje się, że zamiarem ustawodawcy było ograniczenie liczby możliwych do złożenia reklamacji w odniesieniu do konkretnego rodzaju opłaty – przykładowo opłaty stałej za pobór wód podziemnych do danego celu.

Obowiązek stosowania urządzeń pomiarowych

- Korzystający z usług wodnych będą mieli również obowiązek posiadania urządzeń pomiarowych.
- **Korzystający z usług wodnych będą musieli zapewnić odrębny pomiar pobieranych wód podziemnych i powierzchniowych, oraz osobny pomiar wód używanych do różnych celów.**
- Wody Polskie mają zapewnić, by przedsiębiorcy zostali wyposażeni w odpowiednie urządzenia. Koszty z tym związane pokryte zostaną ze środków zgromadzonych przez Wody Polskie.
- Obowiązek stosowania takich urządzeń powstanie dopiero z dniem 31 grudnia 2020 r. Do tego czasu ustalenie wysokości opłaty za usługi wodne następować będzie na podstawie określonego w pozwoleniu celu i zakresu korzystania z wód, pomiarów dokonywanych przez organy administracji w ramach kontroli gospodarowania wodami lub ustaleń z przeglądów pozwoleń wodnoprawnych oraz pomiarów dokonywanych przez organy administracji w ramach kontroli pozwoleń zintegrowanych.

Wprowadzanie wód

Art. 279. Zwolnione z opłat za usługi wodne jest wprowadzanie:

4) do wód lub do ziemi – wód wykorzystanych na potrzeby chowu i hodowli ryb w obiektach przepływowych, charakteryzujących się poborem zwrotnym, pod warunkiem że ilość i rodzaj substancji w nich zawartych nie przekroczy wartości ustalonych w warunkach wprowadzania ścieków do wód określonych w pozwoleniu wodnoprawnym;

5) do wód lub do ziemi – wód wykorzystanych, odprowadzanych z obiektów chowu i hodowli ryb oraz innych organizmów wodnych w stawach o wodzie stojącej, o ile produkcja tych ryb oraz tych organizmów, rozumiana jako średnioroczny przyrost masy tych ryb oraz tych organizmów w poszczególnych latach cyklu produkcyjnego, nie przekracza 1500 kg z 1 ha powierzchni użytkowej stawów rybnych tego obiektu w jednym roku danego cyklu produkcyjnego.

Organy wydające pozwolenia wodnoprawne

Pozwolenia wodnoprawne będą udzielane przez organy Wód Polskich

- W skład Wód Polskich wchodzić będą cztery do tej pory odrębne instytucje: Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej, regionalne zarządy gospodarki wodnej, zarządy zlewni oraz nadzory wodne.
- Zarządy gospodarki wodnej będą wydawać większość pozwoleń wodnoprawnych.
- Niektóre pozwolenia wodnoprawne wydawać będą również zarządy zlewni.
- Pewne zadania z zakresu gospodarowania wodami wykonywać będą nadal również organy jednostek samorządu terytorialnego (w szczególności starostowie). Będą one miały jednak mniejsze niż obecnie kompetencje.

Zgody wodnoprawne

- Nowe Prawo wodne wprowadza zmiany w systemie pozwoleń i zgłoszeń wodnoprawnych.
- Wszelkie tego rodzaju rozstrzygnięcia administracyjne zostały objęte nowym pojęciem: zgoda wodnoprawna. Jej udzielenie następuje przede wszystkim poprzez: wydanie pozwolenia wodnoprawnego, przyjęcie zgłoszenia wodnoprawnego oraz wydanie oceny wodnoprawnej.
- Zgodnie z nową ustawą pozwolenie wodnoprawne będzie wymagane m.in. na usługi wodne, szczególne korzystanie z wód czy też na wykonywanie urządzeń wodnych.
- PW trzeba będzie także uzyskać na lokalizowanie na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią nowych przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz nowych obiektów budowlanych. Natomiast regulacje dotyczące zgłoszenia wodnoprawnego nie uległy znaczącym zmianom.

Stare pozwolenia

- Ustawodawca nie wprowadził obowiązku uzyskiwania nowych pozwoleń wodnoprawnych w miejsce pozwoleń wydanych na podstawie przepisów dotychczasowych. Pozwolenia wodnoprawne wydane na gruncie dotychczas obowiązujących przepisów zachowają moc także po wejściu w życie nowego Prawa wodnego z kilkoma wyjątkami.
- Pozwolenia wodnoprawne na szczególne korzystanie z wód do celów rybackich, **wydane na podstawie nieobowiązującej już (od ponad 15 lat) ustawy prawo wodne z 1974 r., wygasną w terminie trzech lat od dnia wejścia w życie ustawy.** Wygaśnięcie takich pozwoleń będzie stwierdzane w drodze decyzji administracyjnej.
- W odniesieniu do urządzeń wodnych organ właściwy do wydania pozwolenia wodnoprawnego będzie mógł w drodze decyzji nałożyć na zakład posiadający urządzenia *wodne* wykonane przed dniem wejścia w życie ustawy obowiązek dostosowania tych urządzeń do przepisów nowej ustawy, ustalając rozmiar, sposób i termin wykonania obowiązku.
- Na przegląd takich urządzeń i wydanie decyzji dostosowującej organy będą miały również 3 lata od dnia wejścia w życie ustawy. Jeżeli natomiast urządzenia *wodne* nie zostaną dostosowane do przepisów ustawy w ustalonym terminie **lub w przypadku braku technicznych możliwości takiego dostosowania,** zostaną rozebrane na koszt właściciela.

Pozwolenia co dalej

- Pozwolenia WP wydawane są na czas określony, co do zasady nie dłuższy niż 20 lat. Do tej pory, po upływie określonego w decyzji czasu pozwolenie wygasało i konieczne było uzyskanie nowego pozwolenia. Nowe przepisy umożliwią złożenie wniosku o ustalenie kolejnego okresu obowiązywania pozwoleń.
- Możliwość modyfikacji uzyskanych pozwoleń wodnoprawnych. Wysokość opłat za korzystanie z usług wodnych zależy bowiem m.in. od ilości wody możliwej do pobrania na podstawie takich pozwoleń oraz ilości ścieków, które przedsiębiorca może zgodnie z uzyskanymi decyzjami wprowadzić do wód lub do ziemi.
- Korzystający z usług wodnych muszą mieć jednak na uwadze, że naruszenie pozwoleń wodnoprawnych polegające na poborze większej ilości wody i wprowadzeniu większej ilości ścieków niż wynika to z pozwoleń wiązać się będzie z nałożeniem opłat podwyższonych.

art. 403 ust:

7. Dla pozwoleń wodnoprawnych wydawanych na cele chowu lub hodowli ryb oraz innych organizmów wodnych, wartość niezbędnego do zachowania przepływu nienaruszalnego ustala się w wysokości 50% SNQ.

8. W przypadku dokonywania poboru zwrotnego można zmniejszyć niezbędny do zachowania przepływ nienaruszalny o 50% SNQ.

Zgoda wodnoprawna

- **Należy uzyskać przed przystąpieniem do realizacji niektórych przedsięwzięć oddziałujących na środowisko wodne.**
- Ustawa Prawo wodne wprowadza zmiany w zakresie reglamentacji korzystania z wód w formie tzw. zgód wodnoprawnych, które obejmują w szczególności wydanie pozwolenia wodnoprawnego, przyjęcie zgłoszenia wodnoprawnego i wydanie oceny wodnoprawnej.
- Zgłoszenie i pozwolenie wodnoprawne to rozwiązania znane i funkcjonujące w polskim porządku prawnym, zupełną nowością jest natomiast ocena wodnoprawna. W praktyce jest to decyzja administracyjna, odrębna od pozwolenia wodnoprawnego czy innych decyzji związanych z korzystaniem ze środowiska, której uzyskanie jest wymagane przed przystąpieniem do realizacji niektórych przedsięwzięć, mogących oddziaływać na środowisko wodne.

Zakres obowiązku uzyskania oceny

- Ocena wodnoprawna dotyczy szerokiego katalogu przedsięwzięć. **Jej uzyskanie jest wymagane dla inwestycji lub działań mogących wpłynąć na możliwość osiągnięcia celów środowiskowych wymienionych w ustawie, wyznaczonych osobno dla poszczególnych rodzajów wód powierzchniowych i podziemnych.** Szczegółowo rodzaje inwestycji i działań wymagających uzyskania oceny określi minister właściwy do spraw gospodarki wodnej w drodze rozporządzenia.
- Co istotne, ustawa wyłącza obowiązek uzyskania oceny wodnoprawnej w przypadku przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. **W tym przypadku ocenę wodnoprawną zastępuje się decyzją o środowiskowych uwarunkowaniach oraz decyzją, przed której wydaniem jest przeprowadzana ponowna ocena oddziaływania na środowisko – o ile taka ocena jest w przypadku danego przedsięwzięcia przeprowadzana.**

Procedura wydawania oceny

- Ocenę wydaje się w drodze decyzji na wniosek podmiotu planującego realizację danej inwestycji lub działania. W postępowaniu o wydanie oceny wodnoprawnej właściwy organ bada wpływ planowanego przedsięwzięcia na możliwość osiągnięcia celów środowiskowych.
- Ocena zostanie wydana, jeżeli dane przedsięwzięcie w ogóle nie wpływa na tę możliwość lub gdy jego wpływ jest korzystny.
- Z kolei w przypadku oddziaływania negatywnego organ wyda decyzję dopiero po spełnieniu przez wnioskodawcę szczególnych warunków. Wnioskodawca musi wykazać podjęcie wszelkich działań w celu łagodzenia skutków negatywnego oddziaływania na stan wód, a także istnienie nadrzędnego interesu publicznego oraz korzyści związanych z realizacją inwestycji (przeważających nad korzyściami związanymi z osiągnięciem celów środowiskowych). Ustawa wymaga, żeby korzyści te nie mogły zostać osiągnięte przy zastosowaniu innych działań. Jeżeli wnioskodawca wykaze, że spełniono powyższe przesłanki, to ocena wodnoprawna zostanie wydana. W przeciwnym razie organ odmówi jej wydania.
- Organem właściwym w zakresie wydania oceny i innych zgód wodnoprawnych są właściwe organy Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie – nowego podmiotu powołanego przez ustawę Prawo wodne. Wydanie oceny wodnoprawnej podlega opłacie w kwocie 868 zł, przy czym jej wysokość (a także wysokość innych opłat za wydawanie zgód wodnoprawnych) może ulegać zmianom, gdyż będzie określana co roku w drodze obwieszczenia wydawanego przez ministra właściwego do spraw gospodarki wodnej.

Definicje art.16

61) ściekach – rozumie się przez to wprowadzane do wód lub do ziemi:

40) poborze zwrotnym – rozumie się przez to pobór wód, po którym następuje odprowadzenie nieprzekształconych w ścieki wód w tej samej ilości;

f) wody wykorzystane, odprowadzane z **obiektów chowu lub hodowli ryb w obiektach przepływowych, charakteryzujących się poborem zwrotnym**, o ile ilość i rodzaj substancji zawartych w tych wodach przekracza wartości ustalone w warunkach wprowadzania ścieków do wód określonych w pozwoleniu wodnoprawnym,

g) wody wykorzystane, **odprowadzane z obiektów chowu lub hodowli ryb albo innych organizmów wodnych w stawach o wodzie stojącej**, o ile produkcja tych ryb lub organizmów rozumiana jako średnioroczny przyrost masy tych ryb albo tych organizmów w poszczególnych latach cyklu produkcyjnego przekracza 1500 kg z 1 ha powierzchni użytkowej stawów rybnych tego obiektu w jednym roku danego cyklu.

Podsumowując

Od 2018 roku gospodarowaniem zasobami wodnymi co do zasady będzie zajmował się jeden podmiot: Wody Polskie. Wiele kompetencji i zadań zostanie przydzielonych jednostkom organizacyjnym i organom wyróżnianym w ramach jego struktury. Wszystko to sprawia, że od początku 2018 roku w kwestii zarządzania wodami należy spodziewać się zupełnie nowej rzeczywistości. Oby nie gorszej niż obecnie.

Dziękuję za uwagę

